

بررسی میزان آگاهی دندانپزشکان عمومی در ارتباط با سرطان دهان در مشهد-ایران در سال ۱۳۸۷

دکتر شادی تقفی*، دکتر رضا زارع محمودآبادی*، دکتر جهانشاه صالحی نژاد**، دکتر فرنز فلکی***، دکتر شهاب فرخی زاده****
 * استادیار گروه آسیب شناسی دهان، فک و صورت دانشکده دندانپزشکی و مرکز تحقیقات دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد
 ** دانشیار گروه آسیب شناسی دهان، فک و صورت دانشکده دندانپزشکی و مرکز تحقیقات دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد
 *** استادیار گروه بیماری های دهان، فک و صورت دانشکده دندانپزشکی و مرکز تحقیقات دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد
 **** دندانپزشک

تاریخ ارائه مقاله: ۸۷/۱۲/۵ - تاریخ پذیرش: ۸۸/۲/۲۵

Evaluation of General Dentists Knowledge about Oral Cancer in Mashhad-Iran in 2008

Shadi Saghafi*, Reza ZareMahmoodabadi*, Jahanshah Salehinejad**, Farnaz Falaki***, Shahab Farrokhizad****

* Assistant Professor, Dept of Oral Pathology, School of Dentistry and Dental Research Center of Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

** Associate Professor, Dept of Oral Pathology, School of Dentistry and Dental Research Center of Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

*** Assistant Professor, Dept of Oral Medicine, School of Dentistry and Dental Research Center of Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

**** Dentist

Received: 24 February 2009; Accepted: 15 May 2009

Introduction: Oral cancer is one of the most prevalent cancers and one of the 10 most Familiar causes of death in the whole world. Most oral cancers are diagnosed at late stages. Since dentists play a critical role in early detection of oral cancers, they should be knowledgeable and skillful in oral cancer diagnosis. The aim of this study was to evaluate the knowledge of general dentists about oral cancer in Mashhad.

Materials & Methods: This descriptive cross-sectional study was done on 100 general dentists who had private offices in Mashhad in 2008. A questionnaire including demographic information and 13 questions regarding oral cancer was prepared. The questionnaires were delivered to dentists at their offices and then gathered. The data were analyzed via SPSS software by student's t-test, Pearson and Spearman correlation coefficients.

Results: There were 65 male and 35 female dentists with the mean age of 41.84 ± 7.49 years ($P=0.66$). The mean score of total dentists' knowledge was 6.42 ± 1.74 out of 13. The mean score of knowledge was 6.26 ± 1.75 and 6.72 ± 1.7 , for males and females respectively. There was no significant difference between them ($P=0.2$). Ninety-One percent of dentists knew the most common type of oral cancer, but only 35% of them knew the most common sites of oral cancer.

Conclusion: The results of this study indicated that knowledge of dentists in Mashhad about oral cancer was not sufficient. Because of the importance of the issue, application of strategies to increase the knowledge of dentists regarding oral cancer is necessary.

Key words: Knowledge, oral cancer, general dentist.

Corresponding Author: saghafis@mums.ac.ir

J Mash Dent Sch 2009; 33(2): 107-114.

چکیده

مقدمه: در سرتاسر جهان سرطان دهان یکی از شایعترین سرطان ها و یکی از ده عامل مرگ و میر در میان سرطان ها می باشد. اغلب سرطان های دهانی، دیر هنگام تشخیص داده می شوند. از آنجا که دندانپزشکان نقش مهمی در شناسایی زودهنگام سرطان های دهان ایفا می کنند، لذا باید آگاهی کافی در زمینه تشخیص زودهنگام بیماران داشته باشند. هدف از این مطالعه، ارزیابی میزان آگاهی دندانپزشکان شهر مشهد از سرطان دهان بود.

مواد و روش ها: این مطالعه از نوع توصیفی و به روش مقطعی بر روی ۱۰۰ نفر از دندانپزشکان عمومی دارای مطب در سطح شهر مشهد، در سال ۱۳۸۷ انجام شد. پرسش نامه ای طراحی گردید که بخشی از سوالات آن در رابطه با اطلاعات دموگرافیک افراد مورد مطالعه و بخشی دیگر شامل ۱۳ سؤال پیرامون سرطان دهان بود. با مراجعه حضوری به مطب دندانپزشکان پرسش نامه ها در اختیار آنان قرار داده شد و از آنان خواسته شد طی زمان معین به پرسش ها پاسخ دهند و سپس پرسش نامه ها جمع آوری و تصحیح گردید. اطلاعات به دست آمده توسط نرم افزار SPSS و آزمون های t-test و ضریب همبستگی پیرسون و اسپیرمن آنالیز شدند.

یافته‌ها: از ۱۰۰ نفر دندانپزشک مورد مطالعه ۶۵ نفر مرد و ۳۵ نفر زن و میانگین سنی آنها، $41/84 \pm 7/49$ بود ($P=0/66$). میانگین نمره آگاهی در جمعیت مورد مطالعه $6/42 \pm 1/74$ از ۱۳ بود. میانگین آگاهی در مردان $6/26 \pm 1/75$ و در زنان $6/72 \pm 1/7$ بود که از لحاظ آماری این اختلاف معنادار نبود ($P=0/2$). ۹۱٪ افراد مورد مطالعه شایع‌ترین سرطان دهان را می‌شناختند اما فقط ۳۵٪ آنها شایع‌ترین مکان‌های ایجاد سرطان در دهان را می‌شناختند.

نتیجه‌گیری: بررسی نتایج این مطالعه نشان داد که سطح آگاهی دندانپزشکان عمومی شهر مشهد در ارتباط با سرطان دهان کافی نمی‌باشد. لذا با توجه به اهمیت موضوع، اتخاذ راهکارهایی برای افزایش میزان آگاهی دندانپزشکان از سرطان دهان مورد نیاز است.

واژه‌های کلیدی: آگاهی، سرطان دهان، دندانپزشک عمومی.

مجله دانشکده دندانپزشکی مشهد / سال ۱۳۸۸ دوره ۳۳ / شماره ۲: ۱۴-۱۰۷.

مقدمه

آن می‌باشد.^(۷) مطالعه Nicotera نشان داد که میزان آگاهی دندانپزشکان از سرطان دهان محدود است.^(۸) همچنین در مطالعه زارعی در کرمان آگاهی دندانپزشکان از سرطان دهان مطلوب نبود.^(۹) مطلب نژاد نیز در مطالعه خود دریافت که سطح آگاهی دندانپزشکان عمومی شهر بابل در ارتباط با سرطان دهان کافی نمی‌باشد.^(۱۰)

هدف از این مطالعه تعیین میزان آگاهی دندانپزشکان عمومی در شهر مشهد در رابطه با سرطان دهان بود.

مواد و روش‌ها

این مطالعه به صورت توصیفی و به روش مقطعی در بهار سال ۱۳۸۷ در سطح شهر مشهد انجام شد. دندانپزشکان عمومی شاغل در مطب در سطح شهر مشهد جامعه آماری این مطالعه را تشکیل می‌دادند. با استفاده از مطالعات مطلب‌نژاد^(۱۰) و Nicotera^(۸) و Syme^(۱۱) پرسش‌نامه‌ای مشتمل بر دو بخش (ویژگی‌های دموگرافیک دندانپزشکان و ۱۳ پرسش در رابطه با سرطان دهان (ضمیمه)) تهیه شد. این پرسش‌نامه محقق ساخته بوده و روایی (Validity) و پایایی (Reability) آن مورد بررسی قرار گرفت. جهت مشخص کردن روایی سؤالات پرسش‌نامه، از روش دلفی استفاده شد. یعنی از چندین نفر از اساتید دانشکده دندانپزشکی در این خصوص سؤال به عمل آمد و نتیجه نظرات آنان به عنوان سؤالاتی که روایی لازم را دارد در نظر گرفته شد. سپس برای مشخص کردن پایایی پرسش‌نامه از روش آزمون - آزمون مجدد (Test-retest) استفاده شد. یعنی پرسش‌نامه در اختیار ۱۵ نفر از افراد جامعه مورد پژوهش قرار گرفت. پس از پاسخ‌دهی آنان دوباره بعد از دو هفته مجدداً آنها مورد پرسش قرار گرفتند و با روش آماری ضریب همبستگی میزان توافق

سرطان دهان (Oral cancer) یکی از سرطان‌های شایع و جزء ۱۰ علت مرگ در سرتاسر جهان است. در ایالات متحده سرطان دهان و حلق تقریباً ۳٪ کل سرطان‌ها را تشکیل می‌دهد.^(۱) در بیشتر قسمت‌های آسیای جنوبی و نیز بخش‌هایی از قسمت‌های مرکزی و جنوبی اروپا سرطان دهان انسیدانس بالایی دارد.^(۲) در ایران در سال ۱۳۸۴ میزان بروز سرطان دهان ۳۹۲۳ مورد گزارش شد.^(۳)

سرطان دهان در مردان دو برابر شایع‌تر از زنان است و در ایجاد آن عوامل اتیولوژیک متعددی دخیل هستند که مهمترین آنها مصرف دخانیات و الکل می‌باشد.^(۱) از آن‌جا که سرطان دهانی در مراحل اولیه نماهای کلینیکی متغیری دارد و می‌تواند از یک ناحیه بدون علامت تا تغییرات قوام و رنگ ناحیه متغیر باشد و غالباً در این مرحله تغییرات کلینیکی مرتبط با بدخیمی را نیز نشان نمی‌دهد در نتیجه در این مرحله تشخیص داده نمی‌شود.^(۴) تشخیص زودهنگام و به موقع ضایعات بدخیم و دیسپلاستیک لازمه دستیابی به یک پیش‌آگهی خوب است و تاخیر در تشخیص درمان را عموماً مشکل یا غیرممکن می‌سازد.^(۵) با شناسایی زودهنگام بیمار ضمن افزایش طول عمر وی، کیفیت زندگی بیمار نیز بهتر شده و از ضربه‌های روحی جبران‌ناپذیر به بیمار و اطرافیان وی و تحمل هزینه‌های بالا برای او و دولت جلوگیری می‌شود.^(۶)

دندانپزشکان باید آگاهی کافی در رابطه با سرطان دهان داشته باشند تا نقش مهمی در تشخیص به موقع آن ایفا نمایند. سطح آگاهی ناکافی دندانپزشک یکی از فاکتورهای مهم در عدم تشخیص صحیح و به موقع سرطان دهان در مراحل اولیه